

Sociaal-Economische Raad
Mevrouw drs. M.I. Hamer (voorzitter)
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

BETREFT Uitvoering Energieakkoord voor duurzame groei

DEN HAAG 21 december 2015

E-MAIL

ONS KENMERK 15.02973

TOESTELNUMMER

BIJLAGE(N) Voortgangsrapportage Energieakkoord 2015

Geachte mevrouw Hamer,

Het doet me genoegen u de *Voortgangsrapportage Energieakkoord voor duurzame groei 2015* aan te bieden. In deze rapportage brengt de Borgingscommissie verslag uit over de ontwikkelingen en resultaten op de verschillende onderdelen van het Energieakkoord gedurende het afgelopen jaar. Speciale aandacht is er voor de mate waarin de afgesproken doelen binnen bereik zijn. De rapportage is als bijlage bijgevoegd en via de website www.energieakkoordser.nl voor iedereen beschikbaar.

Het verheugt me u te kunnen melden dat intensieve besprekingen naar aanleiding van de *Nationale Energieverkenning 2015* (NEV 2015) ertoe hebben geleid dat naar de inschatting van alle betrokkenen het realiseren van de afgesproken vijf hoofddoelstellingen van het Energieakkoord binnen bereik ligt. Het mag bijzonder worden genoemd dat partijen nu – in 2015 – op basis van alle genomen maatregelen er vertrouwen in hebben dat de doelen in 2020/23 gehaald worden.

In deze brief geef ik vanuit mijn ervaring als onafhankelijk commissievoorzitter een oordeel over het tweede volle jaar van de commissiewerkzaamheden. Ook blik ik vooruit op een aantal voor het Energieakkoord relevante onderwerpen en ontwikkelingen.

Kantelpunt

Het is hoopgevend dat de NEV 2015 vaststelt dat de Nederlandse energievoorziening zich op een kantelpunt bevindt. Het herbevestigt de constatering uit de NEV 2014 dat met het Energieakkoord een onomkeerbaar proces is ingezet naar een duurzame energievoorziening en meer duurzame groei. De onderbouwing hiervan is terug te vinden in de effecten die aan het Energieakkoord worden toegerekend. Uit de NEV 2015 blijkt dat drie doelen binnen bereik zijn. Het tempo van 1,5% energiebesparing per jaar (Europese afspraak) en het aandeel hernieuwbare energie van 16% in 2023 worden naar verwachting gehaald. De energietransitie wordt ook zichtbaar in de werkgelegenheidscijfers, met name in de groei van werkgelegenheid voor hernieuwbare energie en energiebesparing. Realisering van de beoogde 15.000 voltijdsbanen is dan ook binnen bereik. Voor het realiseren van twee doelen - 100 PJ extra energiebesparing in 2020 en een aandeel hernieuwbare energie van 14% in 2020 - zijn volgens de NEV 2015 echter extra stappen nodig. Ik kom daar later nog op terug.

Gevarieerd beeld

In 2015 zijn veel afspraken verder geoperationaliseerd en in de uitvoeringsfase terechtgekomen. Zo meldt de NEV 2015 dat twee maal zoveel afspraken als in 2014 konden worden doorgerekend. Terugkijkend op het tweede volle jaar van de uitvoering van het Energieakkoord ontstaat een gevarieerd beeld. Laat ik positief beginnen. Tijdens werkbezoeken heb ik kennis gemaakt met vele enthousiaste mensen die gloedvol hun projecten en initiatieven presenteerden. In de Voortgangsrapportage zijn hiervan enkele voorbeelden opgenomen. Ik denk ook aan de twee werkconferenties die we bij de SER hebben georganiseerd. Ook hier weer veel mooie praktijkvoorbeelden die met trots over het voetlicht werden gebracht. Verder is het bemoedigend dat in veel provincies en gemeenten het Energieakkoord is aangegrepen om eigen ambitieuze plannen op te stellen. Vaak gaan die verder dan de nationale ambities. Een ander mooi voorbeeld zijn de waterschappen die volop bezig zijn om hun afvalstromen via energie- en grondfabrieken in nuttige grondstoffen om te zetten.

Naast positieve ervaringen blijkt de uitvoering van de afspraken in de praktijk van alledag soms echter ook taai. In mijn brief bij de vorige Voortgangsrapportage noemde ik drie hordes. Twee hiervan zijn inmiddels genomen. Zo is er een oplossing gevonden voor de uitfasering van de jaren tachtig kolencentrales. Verder is in overleg met de belangrijkste stakeholders in de loop van 2015 de zogenaamde postcoderoosregeling (verlaging van het belastingtarief voor lokale, hernieuwbare energieopwekking door particulieren) zodanig aangepast dat hiervan nu snel positieve effecten mogen worden verwacht. De derde horde betrof de verdere uitrol van windenergie op land. Er zijn inmiddels afspraken gemaakt om omwonenden en andere direct betrokkenen beter bij de besluitvorming te betrekken, maar op een aantal plaatsen in het land heeft dit helaas nog niet tot bevredigende uitkomsten geleid.

Dat de praktijk op onderdelen weerbarstig is, blijkt ook bij de uitvoering van de afspraken over energiebesparing in de gebouwde omgeving en in de industrie. Er is het afgelopen jaar uitvoerig overleg tussen de betrokken organisaties gevoerd om de beoogde voortgang te bereiken. In 2016 moeten de effecten hiervan zichtbaar worden. Het is dan ook zaak zowel de uitvoering als de beoogde effecten scherp te volgen.

Intensiveringen

De publicatie van de NEV 2015 vormde het startschot voor overleg over gerichte maatregelen om de 2020-doelstellingen over energiebesparing (100 PJ) en hernieuwbare energie (14%) alsnog binnen bereik te krijgen. Er heeft zeer intensief beraad tussen partijen plaatsgevonden in de periode voorafgaande aan de publicatie van de bijgevoegde voortgangsrapportage. Het resultaat hiervan is dat betrokkenen volledige overeenstemming hebben bereikt over diverse intensiveringen waardoor ook de twee genoemde 2020-doelstellingen gehaald kunnen worden. Aan intensiveringen is een apart hoofdstuk van de Voortgangsrapportage gewijd. Het totaalpakket geeft de ondertekenaars van het akkoord het vertrouwen dat met de inzet van allen alle doelstellingen uit het Energieakkoord binnen bereik zijn.

Een grote bijdrage verwacht ik van de verduurzaming van onze warmtevoorziening. In afwachting van de Warmtevisie van het ministerie van Economische Zaken was dit onderdeel in het Energieakkoord nog onvoldragen. Nu de Warmtevisie is uitgebracht, is een van de grote opgave deze visie – in samenspraak met alle betrokkenen – komend jaar om te zetten in een integrale Uitvoeringsagenda Warmte. Met de uitvoering hiervan kunnen de grote potenties van kleinschalige en grootschalige warmtenetten fors gaan bijdragen aan een verduurzaming van ons energiesysteem. Ik sluit zelfs niet uit dat we met een goed pakket van afspraken boven de doelen van het Energieakkoord uit kunnen komen.

2016: cruciaal jaar voor succesvol vervolg

De ontwikkelingen op het gebied van warmte illustreren het dynamisch karakter van het Energieakkoord. Door nieuwe inzichten, technologische ontwikkelingen en veranderende omstandigheden moet het Energieakkoord de nodige flexibiliteit hebben. Tot die veranderende omstandigheden reken ik uiteraard vooral het Klimaatakkoord en de uitspraak van de rechter in de Urgenda-zaak. Met het oog op de langere termijn is sowieso het voorsorteren voor de periode na 2020-2023 relevant. Een langetermijnperspectief is immers belangrijk met het oog op investeringszekerheid. De NEV 2015 wijst op de urgentie hiervan. Tegen deze achtergrond vormt het komende Energierapport 2015 van het ministerie van Economische Zaken over het lange termijn energiebeleid het startschot voor een uitgebreide consultatieronde. Dit geheel moet uitmonden in een nieuwe beleidsagenda voor de periode na 2020/2023 met als einddoel een koolstofarme energievoorziening in 2050.

Voor een succesvolle uitvoering van het Energieakkoord is 2016 een cruciaal jaar. Naast de Voortgangsrapportage 2016 staat in de tweede helft van dat jaar de evaluatie van het Energieakkoord op de agenda. Voor mij staat die evaluatie in het teken van de drieslag: verbeteren, versterken en verlengen.

EU-voorzitterschap

In de eerste helft van 2016 is Nederland EU-voorzitter en heeft ons land dus een belangrijke rol in het mede doordenken en beleidsmatig vormgeven van de gevolgen van het Klimaatakkoord voor de Europese Unie. Binnen de EU zou Nederland naar mijn mening het voorzitterschap moeten gebruiken voor een versterking van het Europese systeem voor emissiehandel (ETS). Dit is cruciaal. Een realistische CO₂-prijs verbetert de concurrentiepositie van hernieuwbare energiedragers ten opzichte van fossiele energie, zet aan tot innovatie en bevordert hernieuwbare energieopwekking. Daarmee levert een goed werkend ETS een belangrijke bijdrage aan de realisatie van ambitieuze klimaat- en energiedoelstellingen. Een tweede aandachtspunt voor het Nederlandse Voorzitterschap is de urgentie van een gezamenlijk energiebeleid, in het bijzonder gaat het dan om de verdere ontwikkeling van de Energie Unie. Intensieve samenwerking tussen lidstaten is een absolute vereiste voor een effectieve en efficiënte aanpak van de grote uitdagingen op het terrein van klimaat en energie. Dit speelt bij vele onderwerpen, zoals voltooiing van de Europese energiemarkt, interconnectiviteit en samenwerking op gebieden als energieopslag en systeemintegratie. Overdracht van bevoegdheden is essentieel om de Europese energiemarkten te laten werken.

Tot slot

De uitvoering van het Energieakkoord komt flink op stoom. Ook in 2016 hebben alle betrokkenen bij het Energieakkoord de opdracht nieuwe stappen te zetten bij de uitvoering van de afspraken. Alleen dan kunnen de ambities uit het akkoord worden waargemaakt en zijn we echt op weg naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050.

Ik verzoek u deze brief met de Voortgangsrapportage Energieakkoord 2015 door te geleiden naar de minister van Economische Zaken.

Met vriendelijke groet,

Ed Nijpels

Voorzitter van de Commissie Energieakkoord voor duurzame groei